

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	3
Hoofdstuk 1: Hoofdpijnen uit het toezicht 2020	4
Druk op de uitvoering	4
Gebreken in voorbereiding, samenwerking en risicomanagement	6
Belang van het burgerperspectief	8
Toezicht in verbinding	9
Nieuwe toezichtactiviteiten	10
Hoofdstuk 2: Organisatie	11
Lerende organisatie	12
Samenwerking	13
Versterking positie.....	13
Toezicht in cijfers	13
Bijlage Publicaties 2020	15

Voorwoord

Het Jaarbericht 2020 van de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de Inspectie) geeft in vogelvlucht inzicht in onze activiteiten in 2020. Een jaar waarin de wereld werd overvallen door corona, maar het werk – met inachtneming van gepaste maatregelen op het gebied van afstand en bescherming - doorging. Zo ook ons toezicht op het terrein van justitie en veiligheid.

In dit Jaarbericht doen we op hoofdlijnen verslag van de ontwikkelingen van onze organisatie en vertellen we wat opviel in ons toezicht. Het gaat om rode draden uit afgeronde onderzoeken en tegelijkertijd om bouwstenen voor ons toekomstig toezicht. Want in 2020 sloten we het Meerjarenplan 2018 -2020 af en legden we het fundament voor ons Meerjarenperspectief 2021-2024. Dat fundament hebben we, na gesprekken met het veld, uitgewerkt tot vier doelen waar we de komende jaren op focussen. We richten ons op het vergroten van het lerend vermogen van organisaties en op het bevorderen van de samenwerking tussen organisaties binnen de keten. Ook willen we de veerkracht en weerbaarheid bij organisaties stimuleren en erop letten dat zij scherp voor ogen houden wat hun handelen of nalaten betekent voor de burger. Het rapport 'Ongekend Onrecht' van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag laat zien hoe belangrijk het is dat het effect van overheidsbeleid op de burger in beeld blijft.

Toezicht kan duidelijk maken waar risico's liggen, waar het goed gaat en waar het beter kan. Als Inspectie willen we bijdragen aan het publieke vertrouwen in organisaties in het domein van justitie

en veiligheid door hun functioneren in beeld te brengen en waar nodig de vinger op de zere plek te leggen. 'Toezicht, omdat rechtvaardigheid en veiligheid niet vanzelfsprekend zijn', is dan ook ons motto voor de komende jaren.

Tot slot markeert het Jaarbericht 2020 de afsluiting van mijn eerste jaar als inspecteur-generaal bij de Inspectie. Een jaar dat ik begon met kennismakingsgesprekken met medewerkers. Daarin proefde ik de nieuwsgierigheid die ten grondslag ligt aan het inspectiewerk. Nieuwsgierigheid naar de oorzaken van problemen en naar mogelijke oplossingen. En die nieuwsgierigheid naar hoe het beter kan, is belangrijk. Bij organisaties die ons toezicht ondervinden, bij beleidsafdelingen die willen weten hoe de ingevoerde regels daadwerkelijk uitpakken én bij onszelf. Want ook wij zijn nooit uitgeleerd. Ik hoop dat ik u nieuwsgierig heb gemaakt naar onze terugblik op 2020 en naar de aanknopingspunten die wij zien voor ons toezicht in de toekomst.

H.C.D. Korvinus
Inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid

Inleiding

De Inspectie Justitie en Veiligheid ziet erop toe dat uitvoeringsorganisaties het terrein van justitie en veiligheid met hun taakuitvoering individueel én gezamenlijk bijdragen aan een rechtvaardige en veilige samenleving. Met haar toezicht onderzoekt de Inspectie waar zich risico's voordoen, waar het goed gaat en waar het beter kan. Hiermee wil de Inspectie bijdragen aan het continu verhogen van de kwaliteit van de taakuitvoering en organisaties aanzetten tot verbetering.¹ Ook in 2020 werkte zij hier hard aan.

Het Jaarbericht is het jaar 2020 door de ogen van de Inspectie. In hoofdstuk 1 ligt de focus op de instellingen die toezicht ondervinden. Met een terugblik op verschillende onderzoeken schetst de Inspectie belangrijke thema's uit haar toezicht. In hoofdstuk 2 staat de Inspectie als organisatie centraal en worden onderwerpen als samenwerking en professionalisering besproken.

¹ Meerjarenplan 2018-2020 op 23 november 2017

Afbeelding: toezichtgebieden IJenV

Hoofdstuk 1: Hoofdpijnen uit het toezicht 2020

In 2020 publiceerde de Inspectie ruim dertig rapporten en brieven. Het ging daarbij onder meer om incidentonderzoeken en thematische onderzoeken, periodieke beelden en beoordelingen van verbetertrajecten. Met talloze bevindingen, conclusies en aanbevelingen gaf de Inspectie inzicht in de taakuitvoering van verschillende organisaties en in achterliggende oorzaken die daarbij spelen.

Een aantal terugkerende oorzaken zoals gebreken in de voorbereiding, samenwerking en risicomanagement en (structurele) tekorten aan mensen en middelen zijn ook dit jaar terug te vinden in verschillende onderzoeken van de Inspectie. In een aantal gevallen is de druk op de uitvoering zo hoog dat de taakuitvoering daardoor in de knel komt en het maatschappelijke doel - de samenleving veiliger en rechtvaardiger maken - uit beeld dreigt te raken.

Organisaties binnen het JenV-domein spannen zich dagelijks hard in om veiligheid en rechtszekerheid te bieden aan de maatschappij. Maar bereiken zij voor burgers wat ze moeten bereiken? Het burgerperspectief speelt in meer of mindere mate altijd een rol in onderzoeken van de Inspectie. In 2020 trad het burgerperspectief meer op de voorgrond door een bijzonder onderzoek naar de ervaringen van zedenslachtoffers.

In dit hoofdstuk gaat de Inspectie eerst in op de bijzonderheden uit haar onderzoeken. Daarna is er aandacht voor overige toezichtactiviteiten.

Druk op de uitvoering

In 2020 werd uit verschillende onderzoeken van de Inspectie duidelijk dat de taakuitvoering van sommige organisaties in de knel komt of dreigt te komen. Dit gebeurt om uiteenlopende redenen. Vaak ligt er veel op het bordje van de uitvoerder. Ook speelt soms mee dat bijkomende taken ten koste gaan van de primaire taak van de organisatie. Dat gecombineerd met een structureel tekort aan mensen en middelen, zorgt voor meer druk.

In 2020 werd uit onderzoek² van de Inspectie duidelijk dat de positie van de wijkagent onder grote druk staat. Wijkagenten in middelgrote steden en in het landelijk gebied hebben nauwelijks tijd om te investeren in wijkcontacten. Omdat zij vaak worden ingezet voor taken zoals noodhulp en opvang van verwarde personen, kunnen zij minder investeren in contacten in hun wijken. Daardoor neemt hun kennis van de wijk af en kunnen ze minder goed ingrijpen vóórdat het echt onveilig wordt. Een 'stevige lokale verankering' en 'een politie die in verbinding staat met alle bevolkingsgroepen' zijn echter juist doelen voor de politie in de Veiligheidsagenda van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Met name de thema's ondermijning en jeugd worden in de grote en middelgrote steden zo opgepakt dat de politie steeds meer een repressieve uitvoeringsorganisatie is geworden. De minister van Justitie en Veiligheid, de burgemeesters en het Openbaar Ministerie dienen volgens de Inspectie dan ook aan te geven wat voor soort politie er in Nederland gewenst is. Aan de korpschef van de nationale politie vraagt de Inspectie aan te geven wat er nodig is voor een politie die in contact kan blijven staan met alle lagen van

² [Periodiek beeld Handhaving op 1 september 2020](#)

de samenleving en waarbij de aanpak van deze taak in balans is met de inzet voor noodhulp en repressie.

Ook het onderzoek³ over het toezicht op de maritieme grenzen legt bloot dat ambities niet altijd praktisch kunnen worden vertaald in adequate uitvoering. De Koninklijke Marechaussee (KMar) en de Zeehavenpolitie (ZHP) hebben een belangrijke rol in het grenstoezicht en helpen zo mensensmokkel, illegale migratie en grensoverschrijdende criminaliteit tegen te gaan. In de praktijk hebben ze echter onvoldoende beeld van de grootste risico's in het grenstoezicht. Informatie ontbreekt of is kwalitatief ondermaats. De diensten kampen met een beperkte capaciteit. Een deel van die beperkte capaciteit gaat bovendien op aan verplichte controles⁴ en de aanpak van inklimmers⁵. Hierdoor komen ze in de praktijk onvoldoende toe aan informatie- en risicogestuurd werken en kan een effectieve aanpak van illegale migratie en mensensmokkel in de knel komen. De Inspectie vraagt onder meer het ministerie van Justitie en Veiligheid ervoor te zorgen dat de KMar en ZHP zodanig gefaciliteerd worden, dat de beleidsambities aansluiten op de praktische (on)mogelijkheden van informatie- en risicogestuurd werken.

Verder constateerde de Inspectie in het onderzoek 'Geen kant meer op kunnen'⁶ dat de Forensische Psychiatrische Centra (FPC's) onder grote druk staan. Die druk wordt onverantwoord als niet het nodige wordt gedaan. De kern van het tbs-systeem is het creëren van een balans tussen het veilig houden van de maatschappij en het stapsgewijs uitbreiden van het verloop van een tbs-gestelde zodat

die door zorgvuldige resocialisatie veilig kan terugkeren in de maatschappij. Die balans moet altijd leidend zijn in de keuzes die FPC's maken in het resocialisatietraject. Maar dat is niet altijd het geval, constateerde de Inspectie. Dit komt onder meer door te weinig personeel, te weinig behandelplekken in klinieken, maar ook door een gebrek aan vervolgvorzieningen (doorstroomplekken) bij behandelafdelingen met een lichter regime. Een FPC moet meer maatwerk kunnen leveren, zonder belemmeringen als onvoldoende tijd, ruimte of geld. De Inspectie JenV beval onder meer de minister voor Rechtsbescherming aan te zorgen voor het tijdig beschikbaar zijn van juiste en kwalitatief hoogwaardige forensische zorg. Verder moeten er heldere afspraken worden gemaakt tussen alle organisaties die samenwerken rondom resocialisatietrajecten van tbs-gestelden, zowel landelijk als regionaal. Ook moeten FPC's zorgen voor een kwaliteitssysteem dat gericht is op de veiligheid, zodat intern wordt geleerd van incidenten met tbs-gestelden.

In 2020 luidde de Inspectie de noodklok in de jeugdsector voor de tweede maal. Met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) vroeg zij nogmaals aandacht⁷ voor kwetsbare kinderen. Volgens beide inspecties is er te weinig gebeurd sinds zij in 2019 opriepen tot onmiddellijke actie van jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringinstellingen en de overheid. Toen al constateerden de inspecties dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid neemt om kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel⁸ te beschermen. Daarnaast zagen de inspecties structurele problemen die ervoor zorgen dat de jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsketen enorm onder druk

³ [Rapport Toezicht op de Maritieme Grenzen op 20 juli 2020](#)

⁴ Controles volgens de Schengengrenscodes, zoals 100%-controles van ferry's en cruiseschepen

⁵ Dit zijn mensen die bijvoorbeeld in of onder vrachtwagens klimmen en illegaal de grens oversteken.

⁶ [Rapport Geen kant meer op kunnen op 14 oktober 2020](#)

⁷ [Voortgangsrapportage kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd op 15 oktober 2020](#)

⁸ Hiermee worden zowel de kinderbeschermings- als de jeugdreclasseringsmaatregelen bedoeld.

staan. Hoewel verbeteringen voor de langere termijn in gang zijn gezet, zag de Inspectie dat er kinderen zijn die direct hulp en bescherming nodig hebben en die nog steeds niet krijgen.

Te weinig personeel en onvoldoende goede begeleidings- en behandelplekken leiden ertoe dat kinderen geen (passende) hulp krijgen en op een wachtlijst belanden. Daarnaast hebben veel jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsinstellingen te maken met financiële onzekerheid. Zij kunnen het niet alleen. Zij hebben gemeenten, zorgaanbieders en lokale teams nodig die allemaal vanuit hun eigen rol betrokken zijn bij de hulpverlening aan kwetsbare kinderen. De inspecties spreken dan ook het hele netwerk aan op hun verantwoordelijkheid en blijven de voortgang intensief volgen. En grijpen in als instellingen niet 'in control' zijn op de taken waar zij zelf verantwoordelijk voor zijn.

Zo ook bij de Raad voor de Kinderbescherming⁹ (RvdK). De inspecties monitoren al geruime tijd hoe de RvdK zicht houdt op de veiligheid van de kinderen die op zijn wachtlijst staan. Het afgelopen jaar betrokken de inspecties ook het ministerie van Justitie en Veiligheid, als opdrachtgever en eigenaar van de Raad¹⁰, actiever bij hun monitoringsgesprekken met de RvdK. Omdat de

RvdK de zorgen van de inspecties niet voldoende kan wegnemen, onderzoeken de inspecties in 2021 zelf hoe de RvdK zicht houdt op de veiligheid van de kinderen op zijn wachtlijst.

Gebreken in voorbereiding, samenwerking en risicomangement

Crises en rampen zijn nooit volledig te voorkomen. Wel kunnen organisaties zich goed voorbereiden om het effect ervan zo klein mogelijk te houden én om snel en adequaat te kunnen reageren. Tekortschietende voorbereiding, samenwerking en aandacht voor risico- en kwaliteitsmanagement bleken in 2020 een rol te spelen bij verschillende incidenten.

Uit het onderzoek¹¹ naar de onbereikbaarheid van het noodnummer 112 op 24 juni 2019 bleek dat het ministerie van Justitie en Veiligheid en veel veiligheidsregio's eerder gemaakte afspraken over de aanpak van een onbereikbaar 112 niet kenden. Daardoor moest men onnodig veel improviseren om de hulpverlening op gang te houden. Dat was niet nodig geweest als overheden, hulpdiensten en zorgorganisaties de eerder gemaakte afspraken nader hadden uitgewerkt, onder toezicht van het ministerie.

⁹ [Brief Toezicht op de RvdK in 2020 op 14 april 2020](#)

¹⁰ De opdrachtgever van de Raad is Directoraat- Generaal Straffen en Beschermen en de eigenaar Secretaris-Generaal

¹¹ Rapport [Onbereikbaarheid van 112 op 24 juni 2019](#) op 25 juni 2020. Dit rapport kwam tot stand in samenwerking met Agentschap Telecom en Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

De inspecties¹² drongen er dan ook op aan dat betrokken partijen leren van deze en voorgaande 112-storing(en). De partijen moeten afspreken welke maatregelen ze nemen en hoe ze daarover richting burgers communiceren als het noodnummer nog eens onbereikbaar is.

Voorbereid zijn op crises en rampen vraagt om samenwerking. De Inspectie constateerde in het periodiek beeld Rampenbestrijding en Crisisbeheersing en onderliggende rapporten¹³ dat de 25 veiligheidsregio's beter voorbereid zijn op crises en rampen dan in 2016. Wel was onder meer de crisisstructuur een punt van aandacht omdat die bij een aantal regio's afwijkt van die van de buurregio's. Een ramp houdt geen rekening met regiogrenzen. De Inspectie gaf aan dat regio's afspraken met elkaar moeten maken

¹² Het rapport Onbereikbaarheid van 112 op 24 juni 2019 is in samenwerking met Agentschap Telecom en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd tot stand gekomen.

¹³ [Periodiek beeld Rampenbestrijding en Crisisbeheersing en Deelrapporten op 2 juli 2020 en onderliggende rapporten](#)

als hun crisisstructuur onderling verschilt, zodat ze bij een ramp wel samen kunnen optrekken.

Dat veiligheidsregio's bij crises met een landelijke impact moeten samenwerken en daarop voorbereid moeten zijn werd nogmaals benadrukt in het rapport over de voorbereiding van hulpverlening bij een terroristische aanslag.¹⁴ De Inspectie constateerde dat veiligheidsregio's zich elk op hun eigen wijze voorbereiden, maar zag risico's in de afwijkende manieren waarop ze dit doen. Zo oefenen ze met een andere frequentie en schatten zij de kans op een terroristische aanslag niet eenduidig in. Ook is het personeel niet overal even goed getraind. Die verschillen zorgen ervoor dat hulp aan burgers en veiligheid van het hulppersoneel per regio kan verschillen. Regio-overstijgende hulpverlening wordt zo bemoeilijkt. Ook het feit dat de regio's nooit landelijk hebben geoefend met het Nationaal Crisiscentrum (NCC) draagt hieraan bij, aangezien bij een aanslag met een grote impact landelijke coördinatie nodig is. De Inspectie beval daarom ook onder meer aan dat de nationale crisiscoördinator (NCC) en de veiligheidsregio's samen het aanslagscenario oefenen.

Ook bij het onderzoek¹⁵ naar een gewelddadige ontvluchting uit de Forensisch Psychiatrisch Centrum de Kijvelanden speelde mee dat medewerkers niet goed op elkaar ingespeeld waren en niet scherp waren op mogelijke risico's. Twee tbs-gestelden van een extra beveiligde afdeling konden zich bewapenen, een medewerker gijzelen en de kliniek binnen vier minuten ontvluchten. Door een gebrekkige toegangscontrole en onvoldoende bouwkundige en

¹⁴ [De voorbereiding op hulpverlening na een terroristische aanslag op 27 januari 2020](#)

¹⁵ [Rapport Incidentonderzoek FPC de Kijvelanden \(01-03-2020\) op 3 december 2020](#)

elektronische voorzieningen kon de kliniek de gijzeling niet vertragen of voorkomen. Ook was het beleid rondom toegangscontroles niet duidelijk voor de voorportiers. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) had erop moeten letten dat het gijzelingsprotocol van FPC's aansluit op het beleid dat hij hiervoor hanteert. De Inspectie heeft DJI dan ook aanbevolen om bij de inkoop van forensische zorg alert te zijn dat bouwkundige vereisten en andere randvoorwaarden aanwezig zijn om medewerkers te kunnen laten anticiperen op gijzelingen en ontvluchtingen. De Inspectie verwacht van het FPC de Kijvelanden, dat onder meer heeft aangegeven het gijzelingsprotocol aan te willen passen en het trainingsaanbod voor het handelen in een gijzelingssituatie verbeteren, uiterlijk in de zomer van 2021 een rapportage over de voortgang van de verbetermaatregelen.

Goede voorbereiding en informatie-uitwisseling gaan hand in hand. De Inspectie meldde¹⁶ in 2020 dat de begeleide terugkeer van vreemdelingen veilig, zorgvuldig en humaan verliep. Hoewel de afgelopen jaren de informatie-uitwisseling tussen betrokken partijen enigszins is verbeterd, blijft het een zorgpunt. Gebrekkige informatiedeling kan leiden tot een onvolledige voorbereiding van de terugkeer en daarmee tot risico's voor het goede verloop ervan. Blijf hieraan onverminderd werken, was dan ook het devies.

Dat organisaties de risico's altijd in beeld moeten blijven houden bevestigt het onderzoek naar het resocialisatietraject van een tbs-gestelde van FPC de Oostvaarderskliniek in Almere¹⁷. Deze man pleegde tijdens zijn proefverlof een moord. De Inspectie constateerde dat de kliniek te weinig oog had voor het sociale

netwerk van de man. Ook nadat hij na problemen in zijn vervolgvoorziening werd teruggeplaatst in de Oostvaarderskliniek, heeft de kliniek niet gekeken hoe zijn contacten zijn gedrag zouden kunnen beïnvloeden. De Inspectie beveelt de kliniek aan om haar risicomanagement te verbeteren.

Ook de politie moet werken aan de beheersing van veiligheidsrisico's, blijkt uit onderzoek van de Inspectie naar de hackbevoegdheid van de politie. Daarin constateerde de Inspectie dat de politie, hoewel ze haar hackbevoegdheid goed oppakt, niet alle verrichte handelingen doorlopend volledig vastlegt. Een intern kwaliteitssysteem kan bijdragen aan het opsporen en verhelpen van tekortkomingen in de toepassing van de hackbevoegdheid.

Dat werken aan je kwaliteitscontrole vruchten afwerpt laat het onderzoek¹⁸ naar de werkwijze rondom leeftijdsonderzoeken bij minderjarige vluchtelingen zien. De IND had kwetsbaarheden in haar werkwijze goed aangepakt ten opzichte van het jaar daarvoor. Met onder meer het gebruik van een checklist borgde de IND dat een aanvraag voor een leeftijdsonderzoek alleen naar een volgende fase kan als hiervoor alle noodzakelijke stappen zijn afgerond.

Belang van het burgerperspectief

Of het nu gaat om (justitiële) zorg voor jongeren of handelingsperspectief voor burgers bij de uitval van 112, het is belangrijk is om oog te hebben en te houden voor de mensen die direct geraakt worden door bepaald beleid.

¹⁶ [Periodiek beeld terugkeer 2019 op 10 augustus 2020](#)

¹⁷ [Rapport Incidentonderzoek FPC de Oostvaarderskliniek 2019 op 14 oktober 2020](#)

¹⁸ [Rapport Toezicht op leeftijdsonderzoeken op 5 oktober 2020](#)

Een veelbesproken inspectieonderzoek van 2020 is het onderzoek naar de bejegening van zedenslachtoffers.¹⁹ Daarin onderzocht de Inspectie hoe de zedenpolitie omgaat met slachtoffers van aanranding en verkrachting. De ervaringen van de slachtoffers stonden hierin centraal. Hoewel zij over het algemeen positief zijn over het contact met de zedenrechercheurs, zijn er momenten dat de werkwijze van zedenrechercheurs niet aansluit op de behoefte en verwachtingen van slachtoffers. Die momenten kunnen tot frictie en negatieve ervaringen leiden, blijkt uit het onderzoek. Bijvoorbeeld in gevallen wanneer het slachtoffer bedenktijd wordt gegeven en het slachtoffer daar geen behoefte aan heeft. Maar ook wanneer in het eerste contact niet voldoende duidelijk is wat de rechercheurs het slachtoffer kunnen bieden. Het is belangrijk dat de politie zich zo opstelt dat slachtoffers zich welkom voelen om aangifte te doen. De Inspectie vroeg de politie dan ook om in haar werkwijze meer aandacht te hebben voor de behoeften en verwachtingen van zedenslachtoffers. Ook pleitte de Inspectie voor meer opgeleide zedenrechercheurs zodat zedenzaken niet onnodig lang blijven liggen.

De burger, meer specifiek: de mate waarin de kwetsbare burger passende zorg en ondersteuning krijgt, staat ook centraal in de onderzoeken die de Inspectie uitvoert in het samenwerkingsverband Toezicht Sociaal Domein²⁰. Uit de 'Terugblik Toezicht Sociaal Domein 2016-2020'²¹ bleek onder meer

¹⁹ [Verschillende perspectieven \(bejegening zedenslachtoffers\) op 23 juni 2020](#)

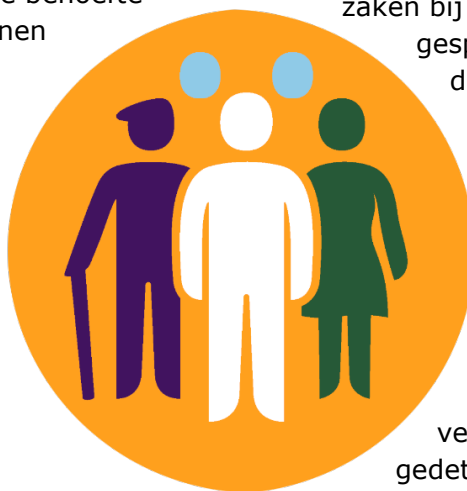
²⁰ Dit is een samenwerkingsverband van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Inspectie van het Onderwijs, de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Inspectie Justitie en Veiligheid.

dat kwetsbare burgers niet altijd passende zorg krijgen omdat problemen niet integraal worden aangepakt.

Toezicht in verbinding

Toezicht houdt meer in dan alleen het doen van onderzoek. Het is voor de Inspectie belangrijk om inzicht te hebben in de stand van zaken bij uitvoeringsinstanties. Dit gebeurt onder meer door gesprekken, locatiebezoeken en aansluiting op datastromen (bijvoorbeeld in de vorm van incidentmeldingen of rapportages). Hiermee krijgt de Inspectie een beter beeld van de gang van zaken van de organisaties of instellingen die die haar toezicht ondervinden en versterkt zij het contact met haar stakeholders.

In coronatijd vonden locatiebezoeken, bijvoorbeeld aan de Dienst Vervoer & Ondersteuning (onder andere verantwoordelijk voor het vervoer van arrestanten, gedetineerden en vreemdelingen) en reclasseringsorganisaties digitaal plaats. Ook bleef de Inspectie direct op de hoogte van de stand van zaken rondom de (weerslag van) coronamaatregelen in bijvoorbeeld gevangenissen, forensische klinieken, reclasseringsorganisaties, justitiële jeugdinstanties en de migratieketen.

²¹ [Terugblik TSD 2016-2020](#) op 16 november 2020. Deze terugblik legde het fundament voor de nieuwe meerjarenvisie van TSD. Zie ook: [Meerjarenvisie Toezicht sociaal domein 2021-2024 op 25 november 2020](#).

Nieuwe toezichtactiviteiten

In 2020 zijn onder meer nieuwe taken voorbereid en verkend, zoals toezicht op het experiment gesloten coffeeshopketen en op incassobureaus. Deze toezichtstaken worden verder vormgegeven in 2021.

Met de inwerkingtreding van de wet Uitvoering Strafrechtelijke Beslissingen in 2020 is de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van straffen van het Openbaar Ministerie naar de minister van Rechtsbescherming gegaan. Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) geeft hier uitvoering aan. Met het CJIB heeft de Inspectie een eerste stap gezet in het inrichten van het toezicht.

Ook heeft de Inspectie met andere betrokken toezichthouders²² gewerkt aan het vormgeven van het toezicht op cybersecurity bij organisaties/processen die behoren tot de vitale processen van Nederland.

²² Het gaat hierbij om de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming, Agentschap Telecom, De Nederlandsche Bank, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Hoofdstuk 2: Organisatie

De Inspectie wil door haar toezicht bijdragen aan de kwaliteit van de taakuitvoering. Om dat te kunnen doen, werkt de Inspectie continu aan de ontwikkeling van haar toezicht en de professionalisering van haar organisatie. In dit hoofdstuk daarom onder meer aandacht voor het Meerjarenperspectief 2021-2024 en de positionering van de Inspectie.

Van rode draden naar een fundament voor de toekomst

In 2020 maakten verschillende onderzoeken duidelijk dat uitvoeringsinstanties soms moeite hebben met hun taak om de samenleving veilig te maken en te houden. Denk aan wijkagenten die hun contact met de wijk verliezen of aan jeugdinstanties die jongeren waarmee het slecht gaat niet tijdig kunnen helpen. Thema's zoals gebrek aan (gekwalificeerd) personeel, gebrek aan risicomanagement en kwaliteitszorg, of ontoereikende samenwerking, informatiedeling en voorbereiding, droegen hier in meer of mindere mate aan bij.

Bij het opstellen van een nieuw Meerjarenperspectief heeft de Inspectie onder meer de thema's uit het toezicht van 2020 als input meegenomen. De maatschappelijke opgave is een van de twee speerpunten uit het Meerjarenperspectief 2021-2024²³ van de Inspectie. Daarbij kijkt de Inspectie verder dan alleen de naleving van wet- en regelgeving en gaat zij nadrukkelijker na wat het werk van uitvoeringsorganisaties oplevert voor directbetrokkenen en meer in het algemeen de burger. Dit doet de Inspectie door onderzoek te doen, maar ook door het opvragen van informatie die zij gebruikt voor vroegtijdige signalering van risico's. De Inspectie zoekt daarbij nadrukkelijk de samenwerking met bijvoorbeeld kennisinstellingen.

Het tweede speerpunt van het Meerjarenperspectief is de uitvoering in beeld. De Inspectie wil de ontwikkeling van de taakuitvoering van organisaties binnen het JenV-domein volgen en vroegtijdig problemen en risico's kunnen signaleren. Dit doet zij

²³ [Meerjarenperspectief 2021-2024 op 11 februari 2021](#)

door meer in verbinding te zijn met organisaties door reguliere contacten, inspectiebezoeken of onderzoeken. Maar ook door het verzamelen en analyseren van data over bijvoorbeeld incidentmeldingen, kwaliteitssystemen en het interne toezicht. Organisaties moeten zelf in staat zijn om incidenten te onderzoeken, hiervan te leren, maatregelen te nemen en hierover inzicht te bieden aan de Inspectie. De Inspectie onderzoekt alleen incidenten als dit een duidelijke meerwaarde heeft.

Om focus aan te brengen heeft de Inspectie vier doelen geformuleerd. Zo wil zij:

1. Effectieve ketens en netwerken bevorderen. Met haar toezicht wil de Inspectie bijdragen aan de samenwerking tussen organisaties: delen de organisaties toereikend informatie zodat hun netwerken effectief zijn? De onderzoeken van de Inspectie zullen daardoor vaak betrekking hebben op meerdere organisaties die, samenwerkend in ketens en/of netwerken, een maatschappelijk probleem aanpakken.
2. Het lerend vermogen van organisaties bevorderen. Houden organisatie bij of hun doelen worden behaald? Registreren zij klachten, evalueren en leren zij van wat er fout ging?
3. Veerkracht en weerbaarheid van organisaties stimuleren. Enkel leren van incidenten en fouten is niet genoeg. Organisaties moeten gericht zijn op het versterken van hun veerkracht zodat ze weerbaarder zijn als er zich onvoorzienbare situaties voordoen. De Inspectie wil de veerkracht en weerbaarheid stimuleren van de organisaties, door bijvoorbeeld te onderzoeken hoe zij omgaan met een crisis en in hoeverre ze hierop zijn voorbereid. Belangrijk hierin is ook de digitale veiligheid van een organisatie.
4. Organisaties scherp houden op het burgerperspectief. Door het burgerperspectief in haar toezicht te betrekken, zet de Inspectie de maatschappelijk opgave centraal. Zij richt haar toezicht op de (kwaliteit van de) processen in het JenV-domein de komende jaren dan ook meer op het effect voor deze burgers. Door bijvoorbeeld burgers of ervaringsdeskundigen meer te betrekken bij onderzoeken of mogelijk met een focusgroep van burgers te reflecteren op haar toezicht.

Het is belangrijk dat organisaties open en transparant zijn over hun doelstelling(en) en werkwijze, reflecteren op hun prestaties, leerpunten borgen en in het oog houden welk maatschappelijk doel zij willen bereiken. De Inspectie kan daarbij helpen door met haar toezicht risico's te signaleren, onderliggende problemen te achterhalen en duidelijk te maken waar de uitvoering in de knel komt. Zodat uitvoering en beleid, indien nodig, kunnen bijsturen.

Lerende organisatie

De Inspectie werkt aan de kwaliteit van haar publicaties door het toepassen van een interne review²⁴. Onderzoeken worden in twee stadia (in plan van aanpakfase en in de rapportagefase) beoordeeld op bijvoorbeeld het onderzoekspoor, navolgbaarheid en deugdelijke onderbouwing.

Een lerende organisatie past continue reflectie op het eigen functioneren. De Inspectie initieert daartoe zelf onderzoeken naar haar werkwijze. Zij vroeg dan ook aan het Bestuurs- en Beleidslab in samenwerking met Radboud Universiteit Nijmegen onderzoek te doen naar hoe de Inspectie zo goed mogelijk zou kunnen

²⁴ In de review zitten onder meer methodologen, juristen, analisten en adviseurs communicatie.

functioneren binnen het maatschappelijk krachtenveld waarin zij zich begeeft. De resultaten²⁵ hiervan, bijvoorbeeld de suggestie om het burgerperspectief meer centraal te stellen, heeft de Inspectie verwerkt in haar Meerjarenperspectief.

Ook het recente onderzoek van de Auditdienst Rijk (ADR)²⁶ naar vier oude inspectierapporten uit 2016, 2017 en 2019 zal de Inspectie aanwenden en vertalen naar mogelijkheden om de kwaliteit van haar werk te vergroten.

Samenwerking

De Inspectie zoekt in het toezicht nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen. Met andere inspecties op bepaalde thema's, zoals jeugd, maar ook in vaste samenwerkingsverbanden zoals het (eerdergenoemde) Toezicht Sociaal Domein, het Nationaal Preventie Mechanisme²⁷ de Inspectieraad²⁸ en met kennisinstellingen.

Het blijft dan niet bij gezamenlijk rapporteren alleen. Zo leidde het toezicht op leeftijdsonderzoeken bij minderjarige asielzoekers door verschillende partijen²⁹ niet alleen tot een gezamenlijk rapport, maar ook tot een workshop³⁰ voor betrokken professionals.

²⁵ Zie: [Onderzoek WODC en RUN op 26 november 2020](#)

²⁶ [ADR-rapport en bijlagen verschenen op 24 maart 2021](#)

²⁷ De Inspectie is door de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aangewezen als coördinator van het Nederlandse Nationaal Preventie Mechanisme (NPM) dat ingericht is om foltering binnen de landsgrenzen moet voorkomen. Andere deelnemers zijn de IGJ, de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming. Daarnaast zijn bij het NPM-overleg de volgende toehoorders aangewezen: de Commissies van Toezicht voor justitiële inrichtingen, de Commissies van Toezicht Arrestantenzorg en de Commissie van Toezicht Detentieplaatsen Koninklijke

Versterking positie

De samenleving moet erop kunnen vertrouwen dat toezicht onafhankelijk wordt uitgeoefend. De Inspectie vindt het dan ook van belang om de onafhankelijke positie van rijksinspecties te bekrachtigen en pleit in Inspectieraadverband voor een Wet op de rijksinspecties. Die wet moet bijdragen aan het publieke vertrouwen in het functioneren van de overheid door de onafhankelijke positie van de inspecties steviger te verankeren. De Inspectieraad heeft hierover het afgelopen jaar twee brieven³¹ gestuurd aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Een sterke verankering van de onafhankelijkheid gaat logischerwijs gepaard met een betere regeling voor het afleggen van verantwoording en een herkenbare borging en toetsing van de geleverde kwaliteit.

Toezicht in cijfers

Publicaties

In 2020 plaatste de Inspectie tientallen publicaties op haar site.

Rapporten	21
Plannen van aanpak	17
Brieven	11
Overige publicatie (jaarplan, protocol, etc.)	12

Marechaussee. Zie ook: Jaarverslag NPM. Er loopt een verkenning naar een alternatieve invulling van het NPM, waarbij het College voor de Rechten van de Mens de rol van het NPM zou vervullen.

²⁸ Samenwerking van rijksinspecties, zie: www.rijksinspecties.nl

²⁹ In samenwerking met de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Straling en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

³⁰ In samenwerking met de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ).

³¹ Zie: Inspectieraad: "[Drieslag nodig om vertrouwen in inspecties te versterken](#)" op 16 december 2020.

Signalen en (incident)meldingen

De Inspectie krijgt jaarlijks een verscheidenheid aan meldingen en signalen binnen. In 2020 ging het onder meer om:

Totaal (beoordelingen van) ernstige of gevoelige incidentmeldingen vanuit gevangeniswezen, vreemdelingenbewaring, reclassering en forensische zorg ³²	250
Vreemdelingenbewaring en gevangeniswezen	82
Forensische zorg	57
Reclassering (RN, SVG, Leger des Heils, Jeugdbescherming en -reclassering)	111

In bijna een vijfde van de gevallen leidden incidenten tot aanvullende vragen, intern onderzoek met beoordeling, inspectiebezoek en, in een enkel geval, tot een onderzoeksrapport van de Inspectie.

Meldingen crisisbeheersing	1
Burgerbrieven ³³	68
Klacht over de Inspectie. Dit betrof een klacht over een onderzoek naar het Justitieel Complex voor Somatische zorg in Scheveningen. De klacht was deels gegrond.	1

Toezicht op terugkeerproces

De Inspectie heeft in 2020 door Covid-19 minder terugkeeroperaties geïnspecteerd dan voorgaande jaren.

Totaal geïnspecteerde uitzettingen in 2020 waarbij	18
Vervoersprocessen	5
Grondprocessen	18
Vlucht	1
Gezamenlijke terugkeeroperaties vanuit Europa gemonitord	12

³² Dit jaar ontbreekt informatie over Commissie Meldingen en Jeugd-meldingen. Deze worden door de IGJ beheerd en zijn vanwege de overgang naar een ander ICT-systeem nog niet beschikbaar. De cijfers worden op een later moment op de website van IGJ gepubliceerd.

³³ In 2020 zijn met name klachten en vragen binnengekomen over organisaties die buiten het toezicht vallen van de Inspectie. De indieners van deze klachten en vragen zijn doorverwezen naar de betreffende organisatie.

De Inspectie controleert niet alle terugkeerprocessen. In 2021 verschijnt het Jaarbericht Terugkeer 2020 met daarin bevindingen op het gebied van de gedwongen terugkeer van vreemdelingen.

Formatie

De Inspectie werkt aan het opstellen van een Strategisch Personeelsplan met daarin aandacht voor de kwaliteiten en competenties die nodig zijn om de werkzaamheden in het kader van het Meerjarenperspectief te kunnen bereiken. Enkele kerncijfers met betrekking tot het personeel in 2020:

Formatie eind 2020	106,3 fte	Gemiddelde leeftijd	45,9 jaar
Bezetting eind 2020	102,0 fte	Jongste medewerker	20 jaar
Vrouwen: 58,3% / Mannen: 41,7%		Oudste medewerker	67 jaar

Financiën

Enkele kerncijfers met betrekking tot het budget van de Inspectie in 2020:

Budget	€ 10.799.000,-
Realisatie	€ 10.163.872,-
Ontvangsten	€ 294.636,-
Saldo ³⁴	€ 929.764,-

³⁴ Reden voor een positief eindsaldo in 2020 is met name gelegen in het niet volledig vervullen van vacatures vanwege de pandemie en bijbehorende maatregelen. Het aanstellen van nieuwe medewerkers is zo lang mogelijk uitgesteld. Inmiddels zijn meerdere nieuwe medewerkers in dienst getreden waardoor een positief eindsaldo in 2021 niet wordt verwacht.

Bijlage Publicaties 2020

1. [Rapport Incidentonderzoek FPC de Kijvelanden \(01-03-2020\) op 3 december 2020](#)
2. [Rapport Demonstraties in coronatijd op 5 november 2020](#)
3. [Voortgangsrapportage kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd op 15 oktober 2020](#)
4. [Rapport Geen kant meer op kunnen op 14 oktober 2020](#)
5. [Rapport Incidentonderzoek FPC de Oostvaarderskliniek 2019 op 14 oktober 2020](#)
6. [Rapport Toezicht op leeftijdsonderzoeken op 5 oktober 2020](#)
7. [Periodiek beeld Handhaving op 1 september 2020](#)
8. [Verslag toezicht wettelijke hackbevoegdheid politie 2019 op 20 augustus 2020](#)
9. [Periodiek beeld terugkeer 2019 op 10 augustus 2020](#)
10. [Rapport Toezicht op de Maritieme Grenzen op 20 juli 2020](#)
11. [Periodiek beeld Rampenbestrijding en Crisisbeheersing en Deelrapporten op 2 juli 2020](#)
12. [Regiobeelden Samenwerking op 2 juli 2020](#)
13. [Regiobeelden Kwaliteitszorg op 2 juli 2020](#)
14. [Regiobeelden Vakbekwaamheid op 2 juli 2020](#)
15. [Regiobeelden Operationele prestaties op 2 juli 2020](#)
16. [Onbereikbaarheid van 112 op 24 juni 2019 op 25 juni 2020](#)
17. [Jaarbericht Politieonderwijs 2019 op 24 juni 2020](#)
18. [Verschillende perspectieven \(bejegening zedenslachtoffers\) op 23 juni 2020](#)
19. [Casusonderzoek Rotterdam. Onderzoek na overlijden van een kind op 11 februari 2020](#)
20. [Addendum Casusonderzoek Rotterdam. Onderzoek na overlijden van een kind op 21 februari 2020](#)
21. [De voorbereiding op hulpverlening na een terroristische aanslag op 27 januari 2020](#)

Inspectiebrieven

1. [Brief aan OVV over onbereikbaarheid 112 op 18 december 2020](#)

2. [Brief aan Zeeuwse gemeenten over jeugdbeschermingsmaatregelen op 10 december 2020](#)
3. [Brief aan Pompestichting Beoordeling plan van aanpak verbetermaatregelen op 21 september 2020](#)
4. [Brief aan veiligheidsregio's over opvolging aanbevelingen bluswatervoorziening op 18 juni 2020](#)
5. [Brief Terugkoppeling Inspectiebezoek Boschoord Trajectum op 4 juni 2020](#)
6. [Brief aan de minister van Justitie en Veiligheid over opvolging aanbevelingen onderzoek Inrichting repressieve brandweezorg op 2 juni 2020](#)
7. [Brief Toezicht op de RvdK in 2020 op 14 april 2020](#)
8. [Inspectiebrieven aan de minister van JVenI op 10 maart 2020](#)
9. [Brief aan de William Schrikker Stichting op 12 februari 2020](#)
10. [Brief Uitkomst oriëntatie melding JCvSZ op 20 januari 2020](#)
11. [Brief Effectmeting betrouwbaarheid politie-OM cijfers 16 januari 2020](#)

Plannen van aanpak

1. [Evaluatie aanpak Covid-19 op 10 december 2020](#)
2. [Informatiebeveiliging van meldkamers op 9 december 2020](#)
3. [Onderzoek naar de kwaliteit van het reclasseringsadvies op 28 oktober 2020](#)
4. [Onderzoek Instituut Fysieke Veiligheid op 3 augustus 2020](#)
5. [Kwaliteitszorg en examinering politieonderwijs op 9 juli 2020](#)
6. [Demonstraties in coronatijd op 18 juni 2020](#)
7. [Vervolgonderzoek aanpak overlast gevende asielzoekers op 15 juni 2020](#)
8. [Individuele beoordeling van slachtoffers op 12 juni 2020](#)
9. [Grenstoezicht en opsporing op 8 juni 2020](#)
10. [Onderzoek naar de Algemene Asielprocedure op 28 mei 2020](#)
11. [Noodhulp 2020 op 30 april 2020](#)
12. [Onderzoek naar de Landelijke Eenheid op 21 april 2020](#)
13. [Parate kennis Noodhulp op 16 april 2020](#)
14. [Incidentonderzoek FPC de Kijvelanden op 20 maart 2020](#)

15. [Onderzoek brandweezorg BES 2020 op 12 maart 2020](#)
16. [Vervolgonderzoek korpscheftaken op 3 maart 2020](#)
17. [Vreemdeling in de strafrechtketen op 23 januari 2020](#)

Overig

(Meer)jaarverslagen

1. [Jaarbericht 2019 Inspectie Justitie en Veiligheid op 14 april 2020](#)
2. [Werkprogramma 2021 op 10 september 2020](#)
3. [Meerjarenvizie Toezicht sociaal domein 2021-2024 op 25 november 2020](#)
4. [Jaarverslag Nationaal Preventie Mechanisme 2019 op 30 november 2020](#)

Protocollen en kaders

5. [Protocol voor de werkwijze op 6 augustus 2020³⁵](#)
6. [Toezichtkader Politieonderwijs op 9 juli 2020](#)
7. [Coronaprotocol Inspectie JenV op 3 juli 2020](#)
8. [Afstemmingsprotocol tussen Procureur-Generaal Hoge Raad en Inspectie JenV ten aanzien van het toezicht op het Openbaar Ministerie op 30 juni 2020](#)

Over de Inspectie

9. [Onderzoeksrapport Monitoring verbetermaatregelen Inspectie Justitie en Veiligheid op 27 januari 2020](#)
10. [WODC Toezicht door Inspectie Justitie en Veiligheid bij toenemende maatschappelijke complexiteit op 26 november 2020](#)
11. [Toegankelijkheidsrapport Stichting Accessibility over de website van de Inspectie JenV op 3 september 2020](#)
12. [Toegankelijkheidsrapport vervolg Stichting Accessibility over website Inspectie JenV op 22 december 2020](#)

³⁵ Dit betreft de tweede update van het jaar.

Inspectie Justitie en Veiligheid

Toezicht, omdat
rechtvaardigheid en veiligheid
niet vanzelfsprekend zijn.

Dit is een uitgave van:

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
[Contactformulier](#) | www.inspectie-jenv.nl

April 2021

*Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.*